

**ЗАВДАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ ВОКАЛЬНОЇ МЕТОДИКИ»
ДЛЯ ВОКАЛІСТІВ БАКАЛАВРАТУ, 4-Й КУРС**

ЛЕКТОР – АНТОНЮК В, Г,

ВОКАЛІСТИ 4 К.

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
МОДУЛЬ I. Теоретико-методичні основи художнього співу.		
Змістовний модуль 1. Введення у спеціальність.		
1.	Тема 1. Ключові завдання курсу «Основи вокальної методики».	2
2.	Тема 2. Основні принципи художнього співу.	4
Змістовний модуль 2. Інформація про голос.		
3.	Тема 1. Співацький апарат: будова та функції звукоутворюючих органів.	2
Змістовний модуль 3. Основні завдання вокальної методики.		
4.	Тема 1. Методичний зміст роботи над розвитком співацького голосу.	4
Змістовний модуль 4. Психологічні аспекти методики навчання співу		
5.	Тема 1. Психоаналіз вокальної діяльності.	2
МОДУЛЬ II. Практичний зміст вокальної методики.		
1. Роль пізнавальної сфери у вихованні співака.		
6.	Тема 1. Регулювання внутрішніми відчуттями у співі.	10
Змістовний модуль 2. Основи вокальної методики в індивідуальному досвіді.		
7.	Тема 1. Підготовка вокаліста до самостійної професійної діяльності.	17
	Разом	41

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

При засвоєнні дисципліни «Основи вокальної методики» індивідуально-самостійна робота студента відіграє особливо важливу роль у фаховій підготовці вокаліста-музиканта. Самостійна робота формує професійні уміння і навички, підвищує загальний культурний рівень майбутніх вокалістів, викладачів фахових дисциплін.

Індивідуально-самостійна робота студента виявляється в опрацюванні спеціальної методичної літератури, в умінні вільно орієнтуватися у фахових термінах, вмінні здійснювати аналіз і давати оцінку художнього рівня співу, його методичної відповідності творчим завданням.

Зміст індивідуально-самостійної роботи визначається специфікою навчальної дисципліни, де самостійне набуття знань і пізнавальна активність студента є складовою його навчання. Викладач допомагає відпрацювати основні теми, дає конкретні вказівки щодо обсягів, напрямків і тем індивідуально-самостійної роботи. Звертає увагу на спрямованість навчання за принципом послідовності. Викладач готує студента до самостійного розв'язання навчальних завдань, підтримує ініціативу у доборі додаткових навчальних джерел. Із цією метою пропонуються різноманітні творчі завдання для індивідуального розвитку аналітичного мислення.

Індивідуально-самостійна робота студента-вокаліста здійснюється під контролем викладача. Педагог зобов'язаний здійснювати огляд тем, передбачених для індивідуально-самостійного опрацювання студентами, із зазначенням рекомендованої методичної літератури та вокальних творів для аналізу.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ Й ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ:

1. Назвіть основні принципи художнього співу.
2. Які органи утворюють голосовий апарат?
3. Охарактеризуйте відомі теорії вокального звукотворення.
4. Назвіть психофізіологічні чинники вокальної діяльності.
5. У чому полягає відмінність між функціональною та органічною фонастенією?
6. Назвіть особливості будови регістрів у чоловічих, жіночих і дитячих голосів.
7. Перелічіть і охарактеризуйте способи визначення типу голосу.
8. Дайте визначення термінів: резонансний пункт, співацька форманта, імпеданс.
9. Що таке парадоксальне дихання?
10. Поясніть взаємозв'язок типу атаки звуку з диханням та політністю голосу співака.
11. Чи існує відмінність у роботі артикуляційного апарату в співі й мовленні?
12. Обґрунтуйте зв'язок техніки голосотворення з видами вокалізації.
13. Які відомі Вам методи усунення недоліків тембру співацького голосу?
14. Як пов'язані психічні особливості співака з ступенем його емоційної чутливості?
15. Яка специфіка тренування волі співака на різних етапах професійної діяльності?
16. Перелічіть типи темпераменту й риси характеру особистості.
17. Дайте визначення творчого стану натхнення.
18. Назвіть і охарактеризуйте методи опанування оптимальним концертним станом.
19. Перелічіть прийоми виховання вокального слуху.
20. Дайте визначення підсвідомих аспектів сприйняття.
21. Охарактеризуйте роль відчуттів і сприйняття у співі.
22. Назвіть відомі Вам особливості процесу запам'ятовування відчуттів у співі.
23. Обґрунтуйте необхідність розвитку аналітичних здібностей співака.
24. Визначте роль уваги у вихованні співака.
25. Назвіть способи розвитку уваги.
26. Які існують методи роботи над художнім образом вокального твору?
27. Назвіть способи розвитку художньо-образного мислення співака.
28. Поясніть взаємозв'язок інтонаційного та художньо-образного змісту вокального твору.
29. Визначте психологічні типи міжособистісних взаємин у класі сольного співу.
30. Надайте обґрунтування вокальної втоми як реакції нервової системи.
31. Які існують способи подолання хибних навичок у співі?
32. Визначте методичну роль народної пісні у процесі навчання співу.
33. Здійснити узагальнення методичних принципів свого педагога.
34. Скласти план самостійної роботи над вокальним твором.
35. Скласти план проведення індивідуального заняття.

ОРІЄНТОВНИЙ СПИСОК КОНТРОЛЬНИХ ПИТАНЬ ДЛЯ ЗАЛІКУ

1. Міоеластична теорія співу. Поєднання вокально-технічної та художньої сторін у процесі виховання співака. План-проспект магістерської дисертації.
2. Нейрохронаксична теорія співу. Особливості вокальних занять із дітьми. План-проспект магістерської дисертації.
3. Резонансна теорія співу. Концентричний метод виховання голосу М. Глінки. План-проспект магістерської дисертації.
4. Психоаналіз вокальної діяльності. Методологія виховання вокального слуху. План-проспект магістерської дисертації.

5. Теорія особистості та її розвиток у вокальній педагогіці. Методичні аспекти роботи над художнім образом. План і стислий зміст магістерської дисертації.
6. Сучасні положення теорії вокального мистецтва. Принципи укладання концертних програм. План-проспект магістерської дисертації.
7. Теорія вокальної творчості. Фонетичний метод навчання співу. План-проспект магістерської дисертації.
8. Лінгво-культурна теорія співу. Самостійна робота над вокальним твором. План-проспект магістерської дисертації.
9. Асоціації та синтез у вокальному мистецтві. Розвиток емоційної сфери співака. План-проспект магістерської дисертації.
10. Теоретичні аспекти свідомого та неусвідомлюваного у художньому співі. Розвиток інтелектуального потенціалу співака. План-проспект магістерської дисертації.
11. Теоретичний та виконавський аналіз вокального твору (за вибором комісії). Дефекти голосу та їх виправлення. План-проспект магістерської дисертації.
12. Виховний зміст вокального навчання. Гігієна голосу та режим співака. План-проспект магістерської дисертації.
13. Відчуття і сприйняття у співі. Розвиток виконавської волі співака. План-проспект магістерської дисертації.
14. Професійні захворювання голосу співака. Особливості роботи над видами вокалізації. План-проспект магістерської дисертації.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ (РЕФЕРАТИВ)

1. Етапи розвитку методології співу (історичний аспект).
2. Методика роботи над художнім образом у вокальному творі.
3. Методичні особливості вивчення вокальної музики мовою оригіналу й у перекладі (на прикладі конкретних творів, аналізу виконавського та педагогічного досвіду).
4. Методичний зміст процесу самостійного вивчення вокального твору.
5. Стили та жанри вокальних творів та методичні особливості роботи над ними (порівняльний аналіз: за вибором).
6. Методика вироблення чистого інтонування у співі.
7. Методи роботи вокаліста над проблемами:
 - голосоутворення;
 - дихання;
 - дикція й артикуляція;
 - кантилена;
 - інтонування.
8. Особливості основних етапів вокальної діяльності: а) домутаційний період; б) період професійного навчання; в) вокально-виконавська творчість; г) перехід на педагогічну роботу (за вибором).
9. Методи вироблення однорегістрового звучання голосу.
10. Вокально-фонетичні засоби емоційної виразності у співі.
11. Методика роботи над правильною вимовою вокальних текстів (за вибором).
12. Способи вироблення адаптації голосового апарату до виконуваного репертуару.
13. Методи виховання правильного дихання у співі.
14. Вироблення креативного (творчого) мислення співака.
15. Роль підсвідомого та несвідомого у вокально-методичних установках.

16. Методика привильного визначення типу голосу.
17. Методи активізації співацьких резонаторів, їх значення у розвитку голосу.
18. Мотивація у професійній діяльності співаків.
19. Способи виховання самоконтролю та саморегуляції співака.
20. Методичні особливості підготовки камерно-концертного репертуару
20. Методичні чинники формування майбутнього оперного співака.
21. Способи виховання цілісного сценічного комплексу професійного вокаліста.
22. Методичні особливості підготовки співаків до виконання сучасної музики.
23. Етнологічні чинники вокальної методики.
24. Методичний зміст процесу профвідбору вокалістів на навчання та критерії прогнозування напрямку їх майбутньої професійної діяльності.

ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ (РЕФЕРАТИВ)

Обсяг курсової роботи (без додатків і списку літератури) – 45-50 рукописних сторінок або 25-30 друкованих, виконаних у текстовому процесорі Microsoft Word, при цьому використовуються такі параметри: гарнітура Times New Roman, кегль 14, інтервал – 1,5 (на сторінці – 28-30 рядків). Робота має бути зброшурована.

Курсова робота повинна містити такі складові: титульна сторінка; зміст; вступ; основна частина, яка може складатися з двох розділів; висновки; список використаної літератури; додатки (якщо у них є потреба). Висновки (2-3 стор.) мають містити основні узагальнення теоретичної та практичної складових курсової роботи та відповідати меті та завданням дослідження, визначеним у вступі (показати, чи досягнуто мети, які завдання виконано, які ні і чому). Список використаної літератури (не менше 15 джерел) повинен бути складений у алфавітному порядку відповідно до загальних вимог (зразок – оформлення списку літератури даної програми). Додатки можуть містити: анкети, за якими проводилося письмове опитування; перелік питань, за якими проводилися бесіда чи інтерв'ю з своїми педагогами, відповідно до обраної теми дослідження. В основному тексті курсової роботи обов'язково повинні бути посилання на опрацьовані літературні джерела. Цитати можуть бути двох видів: прямі (дослівний виклад уривка оригінального тексту, який береться в лапки) і непрямі (переказ думок автора своїми словами, який в лапки не береться). У кожному випадку після цитати у квадратних дужках слід вказати, звідки її взято, наприклад: [2, с. 45], де 2 – номер книжки у списку літератури, а 45 – номер сторінки у цій книжці, з якої було взято чи переписано своїми словами необхідну цитату.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Алиев И. Ю. Методологические и методические основы вокально-педагогического творчества в двух частях / Алиев И. Ю. – М., 1993. – 86 с.
2. Антонюк В. Г. Cantare con raso fiato в теорії співу М. Гарсії та сучасних дослідженнях / В. Г. Антонюк // Українське музикознавство. – 2011. – Вип. 37. – С. 343-356.
3. Антонюк В. Г. Вокальна педагогіка (сольний спів) [підручник для студентів музичних виш] /1, 2, 3-тє вид. К., 2007, 2012, 2017.
4. Антонюк В. Г. Постановка голосу [посібник для музичних вузів] / Антонюк В. Г. – К. : Українська ідея, 2000. – 68 с.
5. Антонюк В. Г. Школа сольного співу // Академія музичної еліти України: Історія та сучасність / В. Г. Антонюк. – К. : Музична Україна. – 2004. – С. 435 – 454.
6. Антонюк В. Г., Гнидь Б. П. Вокальний факультет. Спеціалізація «Спів» // Академія музичної еліти України: Історія та сучасність / В. Г. Антонюк, Б. П. Гнидь. – К. : Музична Україна. – 2004. – С. 150 – 155.
7. Антонюк В. Г. Українська вокальна школа: етнокультурологічний аспект [монографія] / Антонюк В. Г. К. : Українська ідея, 2001. – 144 с.
8. Багадуров В. А. Очерки по истории вокальной методологии / Багадуров В. А. – М. : Муз. сектор, 1929. Ч. 1. – 240 с.
9. Багадуров В. А. Очерки по истории вокальной педагогики / Багадуров В. А. – М. : Музгиз, 1956. – 268 с.
10. Барсов Ю. А. Вокально-исполнительские и педагогические принципы М. И. Глинки / Барсов Ю. А. – Л. : Музыка, 1968. – 66 с.

11. Бочкарёв Л. Л. Психология музыкальной деятельности / Бочкарёв Л. Л. – М. : Издательство «Институт психологии РАН», 1997. – 352 с.
12. Васенина К. В. Правильное произношение слова как важнейший фактор в пении [методическое пособие по вокалу для преподавателей музыкальных училищ] / К. В. Васенина. – М., 1962. – 14 с.
13. Васильев М. П. Анализ работы голосового аппарата вокалиста / Васильев М. П. – С-Пб : Турусел, 1997. – 22 с.
14. Вилинская И. Н. Значение репертуара в воспитании певца // Вопросы вокальной педагогики [ред.-сост. Д. Г. Евтушенко] / И. Н. Вилинская. – М. : Музыка, 1967. Вып. 3-й. – С. 45 – 90.
15. Витт Ф. Ф. Практические советы обучающимся пению [под ред. Ю. А. Барсова] / Витт Ф. Ф. – Л.: Музыка, 1968. – 64 с.
16. Вілінська І. М. Вокалізи для співака-початківця / Вілінська І. М. – К. : Музична Україна, 1971.
17. Вотріна В. В. Мистецтво співу і вокальна методика М. Е. Донець-Тессейр / Вотріна В. В. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2001. – 272 с.
18. Герсамия И. Е. К проблеме психологии творчества певца / Герсамия И. Е. – Тбилиси : Мецниереба, 1985. – 164 с.
19. Гмиря Б. Р. Бесіди про вокал // Борис Гмиря [статті, листи, спогади] / Гмиря Б. Р. – К. : Муз. Україна, 1975. – С. 68-85. – 208 с.
20. Гнидь Б. П. Виконавські школи України: Кафедра сольного співу НМАУ ім. П. І. Чайковського (1971-2001) [посібник] / Гнидь Б. П. – К. : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2002. – 94 с.
21. Гонтаренко Н. Б. Сольное пение. Секреты вокального мастерства [методическое пособие] / Гонтаренко Н. Б. – Ростов-на Дону : Феникс, 2008. – 183 с.
22. Гребенюк Н. Є. Вокально-виконавська творчість: психолого-педагогічний та мистецтвознавчий аспекти [монографія] / Гребенюк Н. Є. – К. : НМАУ ім. П.І. Чайковського, 1999. – 269 с.
23. Гребенюк Н. Є. Формування вокально-виконавських навичок та роль міжособистісного спілкування у класі сольного співу: дис. ... канд. мист. : 17.00.02 / Гребенюк Наталя Євгенівна. – К., 1994. – 179 с.
24. Давидов М. А. Теорія виконавської майстерності в працях українських дослідників // Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. – Вип. 3: Музичне виконавство / М. А. Давидов. – К., 1999. – С. 7 – 22.
25. Далецкий О. В. Обучение певца-любителя / Далецкий О. В. – М. : Изд. МГК, 1990. – 74 с.
26. Детский голос. Экспериментальное исследование [под ред. В. Н. Шацкой]. – М. : Педагогика, 1970. – 232 с.
27. Дмитриев Л. Б. В классе профессора М. Э. Донец-Тессейр. О воспитании легких женских голосов / Дмитриев Л. Б. – М. : Музыка, 1974. – 62 с.
28. Дмитриев Л. Б. Основы вокальной методики. – М.: Музыка, 2004. – 368 с.
29. Дмитриев Л. Б. Солисты театра Ла Скала о вокальном искусстве. Диалоги о технике пения. – М., 2002. – 188 с.
30. Евтушенко Д. Г. О впевании вокальных произведений // Вопросы вокальной педагогики. – Вып. 3-й / Д. Г. Евтушенко. – М. : Музыка, 1967. – С. 98 – 119.
31. Емельянов В. В. Фонопедический метод формирования певческого голосообразования [методические рекомендации]. – Новосибирск : Наука, 1991. – 41 с.
32. Євтушенко Д. Г. Роздуми про голос [нотатки педагога-вокаліста] / Євтушенко Д. Г. – К. : Музична Україна, 1979. – 91 с.
33. Егоров А. А. Гигиена голоса и его физиологические основы [под общ. ред. Н. И. Жинкина] / Егоров А. А. – М. : Музгиз, 1962. – 172 с.
34. Кодай Золтан. Избранные статьи [пер. с венгерского] / Кодай Золтан. – М. : Советский композитор, 1982. – 288 с.
35. Колодуб І. С. Питання теорії вокального мистецтва [монографія] / Колодуб І. С. – Харків, 1995. – 120 с.
36. Колодуб І. С. Практичні поради педагога-вокаліста / Колодуб І. С. – К. : Муз. Україна, 2010. – 54 с.
37. Комісаров О. В. Початкове навчання співу на фонетичній основі української мови / Комісаров О. В. – К. : ІСДО, 1995. – 88 с.
38. Кушка Я. С. Методика навчання співу [посібник з основ вокальної майстерності] / Кушка Я. С. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2010. – 288 с.
39. Лихтман З. Е. О работе в классах камерного пения консерватории // Зі спадщини майстрів: Науковий вісник НМАУ ім. П. І. Чайковського. – Кн. 1 / З. Е. Лихтман. – К., 2003. – С. 127-143.

40. Львов М. Л. Из истории вокального искусства [общ. ред. и вст. статья И. А. Вербовой] / Львов М. Л. – М. : Музыка, 1964. – 228 с.
41. Мадишева Т. П. Співак і мова (культура співу мовою оригіналу: теорія і практика) [навчальний посібник] / Мадишева Т. П. – Харків : Штрих, 2002. – 160 с.
42. Маслій К. С. Виховання голосу співака [навчальний посібник] / Маслій К. С. – Рівне : “ЛІСТА”, 1996. – 120 с.
43. Менабени А. Г. Методика обучения сольному пению / Менабени А. Г. – М. : Просвещение, 1987. – 95 с.
44. Микиша М. Б. Практичні основи вокального мисецтва [літ. виклад М. І. Головащенко]. – 2-ге вид. / Микиша М. Б. – К. : Музична Україна, 1985. – 80 с.
45. Михайлова Т. М. Виховання співаків у Київській консерваторії: Хронологічний огляд з 1863 по 1963 рр. / Михайлова Т. М. – К. : Музична Україна, 1970. – 128 с.
46. Мишуга Олександр: Спогади. Листи. Матеріали [упор., підг. текстів, вст. стаття та прим. М. І. Головащенко] / Мишуга О. П. – К. : Музична Україна, 1971. – 780 с.
47. Морозов В.П. Биофизические основы вокальной речи / Морозов В. П. – Л. : Наука, 1997. – 231с.
48. Морозов В. П. Искусство резонансного пения. Основы резонансной теории и техники [монография]. – М. : МГК им. П. И. Чайковского, 2002. – 496 с.
49. Морозов В. П. Эмоциональность как критерий профотбора вокалистов / В. П. Морозов // Вопросы вокальной педагогики: Сб. статей. – М. : Музыка, 1984. – С. 198 – 204.
50. Муравйова О. О. Спогади. Матеріали [упор. та прим. Г. І. Філіпенко] / Муравйова О. О. – К. : Муз. Україна, 1984. – 150 с.
51. Павлюченко С. А. Вокально-артикуляционные упражнения и этюды для певцов / Павлюченко С. А. – М. : Музыка, 1968.
52. Петрушин В. И. Музыкальная психология [учебное пособие]. – 2-е изд. / Петрушин В. И. – М. : ВЛАДОС, 1997. – 384 с.
53. Хомутова Л. Г. Создание художественного вокально-сценического образа [методическое пособие для певцов] / Хомутова Л. Г. – Дн-ск : Пороги, 1995. – 50 с.
54. Чишко О. С. Певческий голос и его свойства / Чишко О. С. – Л. : Музыка, 1968. – 48 с.
55. Стахевич А. Г. Вокальное искусство Западной Европы: творчество, исполнительство, педагогика [исследование] / Стахевич А. Г. – К.: НМАУ им. П. И. Чайковского, 1997. – 272 с.
56. Стахевич О. Г. Основи вокальної педагогіки. – Ч. 1 : Природно-наукові теорії співу [навчальний посібник для музичних та педагогічних ВНЗ]. – Харків-Суми, 2002. – 92 с.
57. Юдин С. П. Певец и голос / Юдин С. П. – М-Л. : Музгиз, 1947. – 138 с.
58. Юссон Р. Певческий голос. Исследование основных физиологических и акустических явлений певческого голоса [пер. с фр.] / Юссон Рауль. – М. : Музыка, 1974. – 262 с.
59. Юшманов В. И. Вокальная техника и ее парадоксы / Юшманов В. И. – Изд. 3-е. – СПб. : Изд. ДЕАН, 2007. – 128 с.